

گزارشی از جایگزینی مسیر دو هزار و دویست کیلومتری فاو به ترکیه به جای خط ۳۲ کیلومتری شلمچه به بصره

ریل گذاری برای دور زدن ایران؟

مفهام سلیمان بیگی، عراق برای اتصال راه‌آهن خود به ترکیه بودجه دولتی اختصاص داد؛ پروژه‌ای که به نظر برخی به معنای حذف ایران از معادلات ترانزیتی غرب آسیا و جایگزینی عراق به جای آن است. در دی ماه سال گذشته رسانه‌های ترکیه خبر دادند که توافق اولیه بین عراق، امارات و ترکیه انجام شده است تا این کشور جایگزین ایران در ترانزیت کالا بین امارات و ترکیه شود.

صفحه ۴

سرمقاله

اقتصاد دیجیتال در برنامه هفتم توسعه

اسفندیار جهانگرد

اقتصاددان و استاد دانشگاه

موضوع اقتصاد دیجیتال در برنامه هفتم جزء موضوعات کلیدی انتخاب شده است. حال که این انتخاب میمون انجام شده، ذکر چند نکته برای تحقق این موضوع بسیار مهم است. نخست اینکه باید بدانیم به‌طور دقیق اقتصاد دیجیتال به چه مفهوم است و حدود و ثغور آن چیست؟ در صورت روشن شدن این موضوع تکلیف نخست روشن می‌شود و مفاهمه حول آن شکل می‌گیرد و بعد می‌رویم سراغ هدف‌های قابل دسترسی در این حوزه در برنامه توسعه هفتم و سپس باید دید با چه روش‌هایی می‌شود این اهداف را احصا کرد. در این نوشتار سعی بر آن است موضوع سؤال اول کمی تبیین شود و گریزی هم به سوالات بعدی زد. اقتصاد دیجیتال تقریبا مفهومی است که از سال ۱۹۹۵ در ادبیات اقتصادی دنیا مطرح شده است اما اجماع روی مفهوم و ابعاد آن تا سال ۲۰۱۷ شکل نکرفته است. تا اینکه برخی نهادهای بین‌المللی مثل کشورهای گروه جی ۲۰، انکتابد، کشورهای عضو OECD و همچنین بسیاری از کشورها تعریف عملیاتی برای اقتصاد دیجیتالی را که در سال ۲۰۱۷ توسط باخت و هیکس ارائه شده بود، پذیرفتند و تقریبا اجماعی نسبی در مورد مفهوم این پدیده شکل گرفت و برخی نهادها نیز با اضافه‌کردن مواردی به تعریف باخت و هیکس آن را به مفهوم «جامعه دیجیتال» گسترش دادند. طبق این تعریف مورد پذیرش، اقتصاد دیجیتال دارای سه لایه است که شامل لایه اصلی، محدود و وسیع است. لایه اصلی آن به نام «هسته یا بخش دیجیتال» شناخته می‌شود و مربوط به صنعت سخت‌افزار، صنعت نرم‌افزار، ارتباطات و خدمات اطلاعات است. لایه محدود آن اشاره به اقتصاد پلتفرمی یا سکوپی و خدمات دیجیتالی دارد و به مفهوم الگوهای کسب‌وکار جدیدی است که با ابزار دیجیتال ارائه می‌شوند، یعنی از فناوری دیجیتال برای تغییر الگوی کسب‌وکار استفاده می‌شود. لایه وسیع آن گسترش فناوری دیجیتال به همه بخش‌های اقتصادی جوامع است و شامل تجارت الکترونیکی، کسب‌وکار الکترونیکی، اقتصاد الگوریتمی، صنعت ۴۰ و کشاورزی دقیق است. در این لایه، برای بیشتر محصولات‌های اقتصادی فعالیت‌ها، سهمی از ارزش‌افزوده‌شان ناشی از کاربرد فناوری دیجیتال در آنها بدون تغییر الگوی کسب‌وکارشان ارائه می‌شود. اقتصاد اشتراکی و اقتصاد گیگ وجه مشترک لایه دوم و سوم اقتصاد دیجیتال است. OECD، لایه جامعه دیجیتال را به این سه لایه به عنوان لایه چهارم اضافه کرده است. پس وقتی از اقتصاد دیجیتال صحبت می‌شود ششامل همه مؤلفه‌های یادشده است و حتما باید این موضوع در سیاست‌گذاری و تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری مورد مذاقه قرار گیرد. حال که تا حدودی یک مفهوم نسبی مورد پذیرش جهانی با حدود و ثغور آن معرفی شد، باید دید چگونه می‌شود برای این پدیده برنامه‌ریزی کرد. اهمیت موضوع برنامه‌ریزی در این زمینه را با دو جمله قصار از کاپلان و نورتون (۱۹۹۲) و لرد کلونین گوشزد می‌کنیم. کاپلان و نورتون مطرح می‌کنند «توجه شما اندازه می‌گیرید همان است که می‌توانید به دست آورید». همچنین لرد کلونین مطرح می‌کند که «وقتی می‌توانید آنچه را که می‌گویید اندازه‌گیری کنید و آن را به اعداد بیان کنید، چیزی در مورد آن می‌دانید، وقتی نمی‌توانید آن را به اعداد بیان کنید، دانش شما از آن از نوع ناچیز و نامطلوب است». بنابراین وقتی موضوعی مثل اقتصاد دیجیتال، در برنامه هفتم توسعه کلیدی تلقی می‌شود، باید بعد از تبیین مفهوم آن، نظام آمار و اطلاعات کشور بتواند آن را با ارقام و اعداد بیان و اندازه‌گیری کند. نظام‌های آماری در کشورهای مختلف گسترده‌اند و بازتابی از ثروت، فرهنگ، چارچوب‌های حقوقی و سیاسی هر کشور در کنار ظرفیت آماری‌گری آن هستند. قابل درک است که سطح ظرفیت آماری از نظر رعایت استانداردها و روش‌های توصیف‌شده بین‌المللی، نظام‌های جمع‌آوری داده و در دسترس بودن شاخص‌های کلیدی اجتماعی و اقتصادی در کشورمان برای احصای این مهم بسیار اساسی است. در این باره در ایران با دو چالش یا شکاف مهم برای اندازه‌گیری اقتصاد دیجیتال مواجهیم.

این دو نوع شکاف عبارت‌اند از: یکی شکاف روش‌شناختی و دیگری شکاف موجودیت. شکاف روش‌شناختی مربوط به این است که شاخص‌های نظام آمار و اطلاعات موجود چه چیزی را اندازه‌گیری می‌کنند و چگونه می‌توانند اقتصاد دیجیتال را به دست آورند، یا اینکه تا چه اندازه این کار را درست و دقیق انجام می‌دهند. وزارت فناوری ارتباطات و اطلاعات با همکاری مرکز آمار ایران به شکل موردی چند سالی است با حمایت مالی و معنوی خود اقدام به محاسبه لایه اول اقتصاد دیجیتال می‌کند ولی هنوز این روش هم از بعد روش‌شناسی و هم از بعد سطح پوشش لایه‌ها و متغیرها، ناقص است و نیاز به تکمیل دارد. شکاف موجودیت با اجرای مؤثر طرح‌های آماری و دستورالعمل‌ها و شرایط بومی اقتصاد، ارتباط تنگاتنگی دارد. در کل سنجش اقتصاد دیجیتال نیازمند داده‌ها و اطلاعات باکیفیت و پیاده‌سازی روش‌های معتبر و استاندارد است. اندازه‌گیری دقیق و بهنگام اقتصاد دیجیتال، حداقل به سه دلیل غیر از کلیدی تلقی شدن در برنامه هفتم توسعه، ضروری و مورد نیاز است. نخست، توسعه و رشد اقتصاد دیجیتال در دنیا برگشت‌ناپذیر است، چراکه تقاضا و استفاده سازمان‌ها، افراد و دولت‌ها در سراسر جهان از فناوری دیجیتال در حال افزایش است.

ادامه در صفحه ۴

روزنامه شرق

چهارشنبه ۱۹ بهمن ۱۴۰۱ • ۱۷ رجب ۱۴۴۴ • ۸ فوریه ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۴۹۲ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: وزیر خارجه روسیه تور منطقه‌ای خود را با سفر به بغداد آغاز کرد، مولدسازی یا خصوصی سازی شتاب‌زده و **یادداشت‌هایی از** سیامک کاکایی، محمدهادی جعفرپور، ایرج اعتمادی

بررسی سرنوشت طرح جنجالی «صیانت از فضای مجازی» در گفت و گو با نمایندگان مجلس

ردپای صیانت در بودجه؟

معمومه معظمی: طرح «صیانت از فضای مجازی» را شاید بتوان یکی از جنجالی‌ترین طرح‌های مجلس یازدهم دانست. طرحی که هر وقت اسمی از آن برده می‌شود، موجی از نگرانی در جامعه بروز می‌کند.

هرچند به گفته یکی از نمایندگان طی ماه‌های اخیر به دلیل ناآرامی‌ها، محدودیت فضای مجازی از سوی دولت اعمال شده و دیگر نگرانی اجتماعی برای اجرای محدودیت‌ها یا صیانت از این فضا معنایی ندارد اما به هر حال این قصه برغصه برای کاربران فضای مجازی به چالشی جدی بدل شده است و وقتی حسن نوروزی، نایب‌رئیس کمیسیون مشترک طرح صیانت در گفت‌وگویی خبر داد که این طرح اخیرا در کمیسیون مشترک نهایی شده و به زودی به شورای نگهبان ارجاع داده می‌شود، باز هم

نگاهی حقوقی به یک اظهار نظر پراقتقاد که در تقابل با همدلی اجتماعی تعبیر شد

منفی هفت

ابوالقاسم طالبی: از توهین کنندگان شکایت می‌کنم بیابیه خانه سینما: برای «هفت» عذر خواهی شود

نسترن فرخه: بعضی از زنان سلبریتی یانسه‌شدن را تقصیر جمهوری اسلامی می‌اندازند. تا از ۵۰ سال بالا می‌روند روسری‌شان را برمی‌دارند و... این جملات ابوالقاسم طالبی کارگردان است که در برنامه‌ای با بهروز افخمی روی آنتن شبکه نمایش درباره هنرمندان زن بیان شده است. اظهاراتی که در روزهای گذشته واکنش برانگیز بوده و بسیاری آن را توهین به نیمی از جمعیت جامعه که زنان هستند می‌دانند زیرا از یانسگی که روند طبیعی بدن هر زنی خواهد بود، به‌عنوان ابزاری برای تحقیر این گروه استفاده کرده است؛ موضوعی که طبق قانون مجازات اسلامی می‌تواند جرمی عمومی نسبت به توهین و تحقیر بخشی از جامعه باشد. البته در این مدت هم گروه‌های مختلف هنری و حقوقی به این اظهارات واکنش نشان دادند و دو وکیل در گفت‌وگو با «شرق» به ابعاد مختلف جنبه حقوقی این اظهارات پرداختند.

نعمت احمدی‌نسب، وکیل پایه‌یک دادگستری عضو کانون وکلای مرکز در گفت‌وگو با «شرق» به این موضوع که چنین اظهاراتی به عمد یا غیرعمد منجر به توهین به بخشی از جامعه می‌شود، اشاره می‌کند و می‌گوید: ایشان در توهین تعمد داشتند، امسال از هر جهت جشنواره جایگاه خاصی

ابلاغ سلام رهبر انقلاب به مردم زلزله‌زده خوی

نماینده‌ای از دفتر مقام معظم رهبری با حضور در جمع مردم زلزله‌زده خوی سلام رهبر انقلاب را به این مردم زلزله‌زده ابلاغ کرد. حجت‌الاسلام معزی، که صبح دیروز به منظور بازدید از مناطق زلزله‌زده شهرستان خوی و بررسی روند خدمت‌رسانی به نمایندگی از دفتر مقام معظم رهبری...

صفحه ۲

گزارش میدانی خبرنگار «شرق» از مسمومیت‌های زنجیره‌ای در برخی دبیرستان‌های قم

یک مورد حل نشده

«شرق» اقدام جنجالی باکودر کنار مرزهای ایران را بررسی می‌کند

نزاعی در کار نیست

«شرق» اهداف و اهمیت سفر

دبیر شورای عالی امنیت ملی به مسکورا بررسی می‌کند

سفری مهم در روزهای حساس

مهدی طارمی گل‌نزن دیروز، نخبه امروز

یادداشت

ترکیه، متحد دوسویه شرق و غرب

اردوان امیراصلانی

به‌تازگی رجب طیب اردوغان در واکنش به آتش‌زدن قرآن در مقابل سفارت ترکیه در استکهلم که بحران دیپلماتیک و خشم جهان اسلام را برانگیخت، بر وتوی ترکیه در مورد ورود سوئد به ناتو تأکید کرد. عدم تمایل مقامات سوئدی برای استرداد شخصیت‌های کرد پناهنده به سوئد همراه با این اتفاق سبب افزایش تنش‌ها شد تا جایی که احتمال دارد منجر به مسدودشدن راه سوئد برای ورود به دروازه‌های سازمان اتلانتیک شود.

ادامه در صفحه ۵

یادداشت

نظارت و کنترل کارگزاران در حکومت امیرالمؤمنین

محمدرضا یوسفی شیخ‌رباط

اقتصاددان و استاد دانشگاه مفید

از ابزارهای مهم بهبود کارایی و سلامت هر حکومت، نظارت و کنترل مدیران است. امیرالمؤمنین نیز به این اصل پایبند بود. حضرت در نامه به مالک اشترو: امانت‌داری، حسن رفتار با مردم و تشویق کارگزاران جهت ارتقا را از اهداف نظارت بیان کرده است. براساس این ایشان، علاوه بر گزارش‌های مردمی، افراد مورد اعتماد را برای بررسی کارگزاران ارسال می‌کرد. دلیل دیگر نظارت دقیق حضرت، تلقی امانت‌داری و وکالت مردم در حکمرانی است. وکیل باید پاسخ‌گوی موکل خود باشد. ازاین‌رو حضرت در نامه هجدهم، بیان می‌کند که چون من شما را نصب کرده‌ام، اعمال‌تان از خوب و بد پای من هم نوشته می‌شود. در نامه به زیاد می‌نویسد این اموال متعلق به مردم اعم از فقیران و ناتوانان است و باید در همان مسیر هزینه شود. نظارت حضرت شامل نظارت بر رفتار کارگزاران با مردم، نظارت بر تغییرات در سطح زندگی، نظارت بر مرادوات اجتماعی و همچنین تصرفات مالی آنان بود. به‌عنوان نمونه از جمله موارد نظارت بر رفتار مدیران، نامه‌های هجده و نوزده نهج‌البلاغه است. در نامه هجدهم نهج‌البلاغه آمده است، پس از جنگ جمل، عده‌ای از بصریان که در لشکر طلحه و زبیر بودند به شهر خود بازگشتند. آنان گاه در برخی محافل رسمی شرکت می‌کردند و از طرف ابن عباس استاندار بصره، سخنان نیش‌دار می‌شنیدند و تحقیر می‌شدند. این امر موجب ناراحتی آنان شده بود. مأموران به حضرت گزارش دادند و او نیز ابن عباس را توبیخ کرد. حضرت پرونده فتنه جمل را پایان‌یافته دانست و آنان را به برخورد نیک با کسانی خواند که در جنگ جمل مقابل او شمشیر کشیدند. او به ابن عباس می‌گوید «با آنان به نیکی رفتار کن و دلپهره را از دلشان خارج کن. گزارش رفتار بدت به من رسیده است». حضرت دستور داد که امنیت

سازمان خصوصی سازی

«خلاصه آگهی عرضه عمومی دارایی»

سازمان خصوصی‌سازی در نظر دارد ...

شرح در صفحه داخلی

سالانه **۱۴۰۲**
عصر حرکت

سالانه **عصر حرکت**

۱۴۰۲

شرق
روزنامه

موسسه فرهنگی هنری جام سبز

برای پیش خرید کتاب سررسید شرق و درج آگهی، با موسسه فرهنگی هنری جام سبز، تماس بگیرید:
۰۲۴۷ - ۸۸۸۸۰۰ - ۱۷۳ - ۸۸۸۸۰۰ (۰۲۱)